

РОЗВИТОК АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ ПАЛИВА В ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ ЯК УМОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Постановка проблеми. Для забезпечення економіки України в паливно-енергетичній галузі, ресурсами важливого значення набуває виробництво та споживання альтернативних видів рідкого та газового палива на основі залучення нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини. До нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини належить сировина рослинного походження, відходи, тверді горючі речовини, нафтові, газові, газоконденсатні родовища, важкі сорти нафти, природні бітуми тощо, виробництво і переробка яких потребує застосування принципово нових технологій.

Огляд останніх досліджень. Використання нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини для виробництва альтернативних видів рідкого та газового палива спрямовано на забезпечення економії паливно-енергетичних ресурсів.

Для забезпечення стабільності у розвитку економіки окремих регіонів використанню альтернативних джерел енергії приділяється значна увага. До альтернативної енергії відносять енергію, вироблену з альтернативних джерел, це електрична, теплова та механічна енергія, яка виробляється на об'єктах альтернативної енергетики і може виступати товарною продукцією, призначеною для купівлі-продажу. До альтернативних джерел дешевої та доступної енергії відносять енергію сонячного випромінювання, вітру, морів, річок, біомаси, теплоти Землі та вторинні енергетичні ресурси, які існують постійно у довкіллі.

Виклад основного матеріалу. Обов'язковою умовою є створення системи державних стандартів; впровадження економічних важелів і стимулів для підприємств, діяльність яких пов'язана з впровадженням ресурсозберігаючих технологій при використанні альтернативних видів палива; стимулювання інвестиційної діяльності тощо. Використання альтернативних джерел енергії має особливості, зокрема зумовлені природними умовами. Можливості для використання альтернативних джерел енергії в паливно-енергетичній галузі залежать від наявності водних ресурсів малих річок, необхідних для роботи гідроенергетичного обладнання; наявності біомаси, кількість якої залежить від обсягів щорічних урожаїв; наявності геотермальних джерел та свердловин, придатних для виробництва та використання геотермальної енергії; наявності теплових викидів, обсяги яких залежать від функціонування підприємств промисловості тощо [1, с. 368].

Альтернативна вітроенергетика дозволяє подолати існуючі труднощі, має значні перспективи розвитку. Загальний обсяг вітрової енергії, яку реально можна використовувати в Україні, може дати за рік, за різними оцінками 300-600 млрд. кВт.-год. Використання енергії вітру для отримання електроенергії відноситься до розряду використання невичерпних енергоресурсів Землі. В практичній діяльності енергію вітру люди використовували з давніх часів. Становленню вітроенергетики в різних країнах сприяла енергетична криза, скорочення запасів традиційних паливно-енергетичних ресурсів, значне підвищення цін на паливо. У США, Німеччині, Великобританії, Данії, Китаї, Японії та інших країнах прийняті національні програми розвитку вітроенергетики. Для виконання зазначених програм передбачено ряд економічних заходів, спрямованих на підвищення заінтересованості споживачів у впровадженні вітроенергетики: пільгові кредити і тарифи для виробників вітрових агрегатів, прямі дотації на виробництво і придбання таких установок тощо. Становлення вітроенергетики в Україні розпочалося в 1991 р. В 1996 р. було прийнято програму будівництва вітрових електростанцій, згідно з якою передбачено встановлення близько 50 вітрових електростанцій (ВЕС) загальною

потужністю 1990 МВт. Розвиток вітроенергетики здійснюється в результаті спорудження великих ВЕС та малих окремих агрегатів для автономних споживачів. В Україні існують промислові вітрові електростанції, які споруджені на основі серійного обладнання, що випускається на вітчизняних заводах. До таких об'єктів слід віднести Донузлавську ВЕС в Криму потужністю 5,3 МВт та експериментальні Акшанська, Чорноморська, Лакська, Євпаторійська ВЕС. У Миколаївській області працює Аджегільська ВЕС, в Херсонській — Асканійська ВЕС, в Донецькій — Новоазовська ВЕС, на Львівщині — Трускавецька ВЕС. Масштабний розвиток вітроенергетики може сприяти негативний екологічний вплив на людей, що мешкають на великих територіях, якщо спорудження ВЕС чи окремих установок для автономного об'єктів здійснювати без попереднього аналізу. Для цього потрібно: уточнити вітровий потенціал в окремих регіонах, де заплановано будівництво окремих вітроагрегатів чи ВЕС; вивчити коло можливих споживачів і на цій основі визначити клас та кількість вітроустановок; врахувати екологічну ситуацію в даній місцевості, здійснити пошук шляхів зменшення негативного впливу експлуатації вітроустановок на навколишнє природне середовище та здоров'я населення; розглянути можливості зменшення вартості спорудження великих ВЕС чи окремих вітроагрегатів, забезпечивши їх серійне виробництво. Собівартість електроенергії, виробленої вітровими електростанціями, як свідчить досвід інших країн, перебуває на одному рівні із собівартістю продукції теплових та атомних станцій. У структурі витрат відсутні витрати на паливну сировину, приблизно 70% витрат становить амортизація. Порівняно низька собівартість електроенергії ВЕС підвищеної потужності дозволяє окупити будівництво електростанцій приблизно за 5 років, що значно нижче у порівнянні з аналогічними показниками для теплових та гідроелектростанцій.

Створення вітрових електростанцій відноситься до нового напрямку сучасної енергетики. Вітрові електростанції дають позитивний результат при їх використанні на відкритих рівнинних територіях особливо для забезпечення роботи підприємств, на яких можливі технологічні перерви у виробництві. Вітрові установки потужністю до 100 кВт доцільно використовувати на територіях, де середньорічна швидкість вітру перевищує 6 м/сек., а доставляти інші паливно-енергетичні ресурси складно через значну віддаленість та недоступність місцевості для наземного та водного транспорту.

Перший досвід експлуатації вітрових електростанцій свідчить про те, що для підвищення ефективності використання енергії вітру і збільшення вироблення електроенергії необхідно вдосконалити технічні якості агрегатів. Важливе значення має підвищення потужності вітротурбін, заміна вітротурбіни потужністю 100-110 кВт на вітротурбіну потужністю 500-600 кВт.

До нетрадиційних джерел електроенергії відносять використання сонячної енергії, яка є постійним та важливішим елементом енергетичного балансу. Для отримання електроенергії, використовуючи енергію сонця" створюють сонячні електростанції. Складовою частиною таких електростанцій є система увігнутих дзеркал-рефлекторів, які автоматично обертаються слідом за Сонцем, перетворюють сконцентрований потік енергії в електричну [2, с. 368]. Будівництво сонячних електростанцій можливе з врахуванням географічного положення тої чи іншої території, кліматичних особливостей. Для використання сонячної енергії придатні території Степового регіону та Криму. Перші дослідження в Україні проводяться, хоча вони не увінчалися практичною ефективністю. Біопаливо також відносять до важливого резерву поповнення енергоресурсів. Біопаливо одержують з насіння олійних рослин, таких, як соняшник, рапс, кукурудза та деяких інших. Цей нетрадиційний вид палива, будучи екологічно чистим продуктом, під час згоряння майже не викидає в атмосферу шкідливих газів. До використання біопалива звернулись такі європейські країни, як Австрія, Німеччина, Франція. Для виробництва біопалива необхідно забезпечити високі врожаї олійних культур за рахунок раціонального використання природно-кліматичних умов окремих територій, якісний посівний матеріал, що має високу олійність, впровадження прогресивних агротехнічних заходів. Значними

можливостями для отримання високих врожаїв та значного валового збору соняшника, кукурудзи володіють області, що входять до складу Степового регіону. Це може стати основою для широкомасштабного виробництва біопалива та його використання.

Основа використання альтернативних джерел енергії закладена в загальнодержавних програмах економічного розвитку, основними засадами яких передбачається:

нарощування обсягів виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, з метою економного витрачання традиційних паливно-енергетичних ресурсів та зменшення залежності України від їх імпорту; реструктуризація виробництва з метою створення умов для збільшення споживання частки енергії, виробленої із альтернативних джерел; додержання екологічної безпеки за рахунок зменшення негативного впливу на стан довкілля при створенні та експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел; додержання безпеки для здоров'я людини на об'єктах альтернативної енергетики на всіх етапах виробництва, сортуванні, постачанні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел; науково-технічне забезпечення розвитку альтернативної енергетики, впровадження науково-технічних досягнень у цій сфері, підготовка відповідних фахівців у вищих та середніх навчальних закладах; залучення вітчизняних та іноземних інвестицій і підтримка підприємництва, в тому числі шляхом розробки і здійснення загальнодержавних і місцевих програм розвитку альтернативної енергетики. Організаційне забезпечення діяльності у сфері альтернативних джерел енергії передбачає надання органам виконавчої влади в установленому законодавством порядку дозволів на виробництво електричної, теплової та механічної енергії з альтернативних джерел та її передачу і постачання; дозволів на виробництво геотермальної енергії; на розміщення обладнання, яке використовує сонячне випромінювання, вітер, хвилі морського прибою, для створення об'єктів альтернативної енергетики; на будівництво або відновлення об'єктів гідроенергетики на малих річках; на створення мереж для транспортування до споживачів енергії, виробленої з альтернативних джерел [3, с. 368].

Економічне забезпечення діяльності у сфері альтернативних джерел енергії включає:

створення сприятливих економічних умов для спорудження об'єктів альтернативної енергетики; визначення джерел і напрямів фінансування заходів у сфері альтернативних джерел енергії; застосування економічних важелів і стимулів з метою розширення використання альтернативних джерел енергії.

На підтримку вищенаведеного був прийнятий Указ Президента України № 462/2011 від 13 квітня 2011 р. „Про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України”, метою якого є затвердити Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, визначити його права, обов'язки.

Установити, що Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України є правонаступником Національного агентства України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів та Державної інспекції з енергозбереження – урядового органу державного управління, що діяв у системі Національного агентства України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів.

У 2013 році планується скоротити споживання природного газу в галузі житлово-комунального господарства на 1 млрд. куб. м. Про це повідомив Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на прес-конференції, яка відбулася у травні 2013 року щодо реалізації Державної програми активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки.

Висновки. Таким чином, використання альтернативних видів палива дасть змогу розвитку паливно-енергетичному підкомплексу в системі забезпечення економічної безпеки України, знизити рівень енергоємності валового внутрішнього продукту; оптимізувати структуру енергетичного балансу держави, у якому частка енергоносіїв, отриманих з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, становитиме у 2015 році не менш як 10 відсотків; підвищити рівень енергетичної безпеки держави та конкурентоспроможності національної економіки; зменшити залежність України від імпортованих енергоносіїв, обсяг споживання органічного палива, техногенний вплив на довкілля і підвищити рівень екологічної безпеки систем теплопостачання.

Анотація

Використання нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини для виробництва альтернативних видів рідкого та газового палива спрямовано на забезпечення економії паливно-енергетичних ресурсів. Становлення вітроенергетики в Україні розпочалося в 1991 р. В 1996 р. було прийнято програму будівництва вітрових електростанцій, згідно з якою передбачено встановлення близько 50 вітрових електростанцій (ВЕС) загальною потужністю 1990 МВт. Розвиток вітроенергетики здійснюється в результаті спорудження великих ВЕС та малих окремих агрегатів для автономних споживачів.

Ключеві слова: виробництво рідкого та газового палива, використання нетрадиційних джерел та енергетичної сировини, вітрові електростанції, нетрадиційні джерела електроенергії.

Аннотация

Использование нетрадиционных источников и видов энергетического сырья для производства альтернативных видов жидкого и газового топлива направлено на обеспечение экономии топливно-энергетических ресурсов. Становление ветроэнергетики в Украине началось в 1991 г. В 1996 была принята программа строительства ветровых электростанций, согласно которой предусмотрено установление около 50 ветровых электростанций (ВЭС) общей мощностью 1990 МВт. Развитие ветроэнергетики осуществляется в результате строительства крупных ВЭС и малых отдельных агрегатов для автономных потребителей.

Ключевые слова: производство жидкого и газового топлива, использование нетрадиционных источников и энергетического сырья, ветровые электростанции, нетрадиционные источники электроэнергии.

Abstract

The use of alternative energy sources and types of raw materials for the production of alternative liquid and gaseous fuels intended to provide fuel and energy resources. Development of wind energy in Ukraine started in 1991 In 1996, they adopted the program of construction of wind farms, under which plans to install 50 wind power plants (WPP) with a total capacity of 1990 MW. The development of wind energy is a result of the construction of large wind farms and small individual units for autonomous consumers.

Keywords: production of liquid and gaseous fuels, the use of alternative sources of energy and raw materials, wind power, alternative energy sources.

Список використаних джерел:

1. Стовбчатий А. Економічна безпека : навч. посіб. / А. Стовбчатий ; за ред. Джужі О. – К. : Алерта ; Центр учб. літ-ри, 2010. – 368.
2. Користін О. Економічна безпека : навч. посіб. / О. Користін, О. Барановський, Л. Герасименко та ін. ; за ред. Джужі О. – К. : Алерта ; КНТ ; Центр учб. літ-ри, 2010. – 368 с.

3. Доля Л. Економічна безпека : навч. посіб. / Доля Л. ; за ред. Джужі О. – К. : Алерта ; КНТ ; Центр учб. літ-ри, 2010. – 368 с.

УДК: 332.1:338.43

Лепьохіна О.В.

ПОТЕНЦІАЛ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Нарощування потенціалу машинобудівної галузі є однією з найактуальніших у площині низької якості включення регіону в систему світогосподарських зв'язків, погіршення технологічної структури машинобудівного експорту та тенденції перетворення регіону в нетто-імпортера машинобудівної продукції. Вирішення цих проблем вимагає детального аналізу причин і факторів, що обумовлюють тенденцію зниження конкурентності машинобудівного сектора області та погіршення його технологічної структури.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Розвитку потенціалу сільськогосподарського машинобудування країн, регіонів і підприємств присвячена значна кількість наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених. Проблематикою розвитку потенціалу машинобудівної галузі займалися наступні науковці: В. М. Геєць, А.С.Гальчинский, М. Туган – Барановський, Б. Є. Кваснюк, Н. Я. Калюжнова, В. П. Семиноженко, Ю. К. Перский, Л. І. Піддубна, Й. Шумпетер та інші.

Незважаючи на велику кількість досліджень і публікацій щодо проблем розвитку потенціалу машинобудівної галузі, його аспекти залишаються дискусійними, а проблема розширення аналітичної бази економічної політики регіону, зокрема, у контексті машинобудівного комплексу області, що значною мірою визначає стратегію економічного розвитку України, є актуальною в науковому і прикладному аспектах.

Метою статті є аналіз причин і факторів, що обумовлюють тенденції розвитку потенціалу машинобудівного комплексу.

Виклад основного матеріалу. Процеси глобалізації істотно змінюють моделі функціонування національних економічних систем, що включають як вертикальні («центр – регіони»), так і горизонтальні («регіон – регіон») рівні взаємодії. Ці зміни пов'язані з перетворенням регіонів в економічних агентів, які володіють потенціалом зовнішньоекономічної взаємодії та конкурентними ресурсами, що визначають їх можливості та конкурентоспроможність як суб'єктів господарських зв'язків [1].

Сьогодні розвиток галузей агропромислового комплексу є пріоритетним для економіки України, тому що саме аграрний сектор забезпечує продовольчу безпеку і незалежність нашої держави і є одним з основних бюджетоутворюючих секторів національної економіки. Маючи 30% світового чорнозему і враховуючи продовольчу кризу, саме аграрний сектор здатний стати тією конкурентною перевагою України, яка дозволить їй зайняти гідне місце серед інших країн. Аграрний сектор забезпечує продовольчу безпеку і продовольчу незалежність країни, формує 17 % валового внутрішнього продукту і близько 60 % об'єму споживання населення. Крім того, аграрний сектор є одним з основних бюджетоутворюючих секторів національної економіки, частинка якого в зведеному бюджеті України за останні роки складає 8 - 9%, а також займає друге місце серед секторів економіки в товарній структурі